

Małgorzata Jas

**Statutowe dylematy
czyli jak budować właściwy klimat wychowawczy
bezpiecznej szkoły**

SCENARIUSZ 1

Temat: Statutowe dylematy, czyli jak budować właściwy klimat wychowawczy „bezpiecznej szkoły”

Szanowni Państwo,

Tematyka prezentowanych Państwu scenariuszy jest odpowiedzią na trwającą w środowisku oświatowym i w mediach dyskusję o jakości polskiej szkoły. Proponuję Państwu szkolenie dotyczące tego, co wynika z przepisów znowelizowanego prawa. Jednocześnie zapraszam do refleksji o tym, co mieści się „między paragrafami”. Nie da się bowiem mówić o szkolnej konstytucji – statucie bez kontekstu etycznego, bez dyskusji o wartościach, na których szkoła buduje swój program, bez namysłu nad rolą nauczyciela XXI wieku – daleką przecież od modelu tylko egzekutora obowiązków uczniowskich, tylko strażnika dyscypliny, tylko funkcjonariusza publicznego. Do nowelizacji szkolnych statutów obliguje nas Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 lutego 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. z dnia 27 lutego 2007 r. Nr 35, poz. 222).

Jeśli nie znasz portu, do którego zmierzasz, i wiatry szczęśliwe nie będą Ci sprzyjać – ta myśl Seneki przyświecała mi, gdy powstawały prezentowane tu pomysły spotkań z nauczycielami. Dlatego kolejne części scenariusza przypominają trasę morskiej żeglugi – intrygującej, ale i wymagającej wysiłku przygody, w której wiedza i doświadczenie są równie ważne, jak otwartość na zmiany oraz gotowość do zmierzenia się z tym, co nieznanne i nieprzewidywalne. Zapisy ważnych aktów prawa, podkreślających humanistyczny i holistyczny aspekt pracy szkoły, staną się „busolą” w naszej „podróży”.

Mam nadzieję, że łatwiej nam będzie obrać właściwy kierunek „żeglugi”, ominąć rafy, i – dobijając do portu – skonstruować takie zapisy szkolnej konstytucji i tak udoskonalić zapisy już obowiązujące, aby były jak latarnia morska – wskazywały właściwą drogę tym, którzy wędrują ku dorosłości – naszym uczniom.

*Sugeruję przeprowadzenie szkolenia w dwóch częściach, z co najmniej tygodniową przerwą między jednym a drugim spotkaniem. Czas przerwy będzie wykorzystany na realizację „zadań domowych”, które nauczyciele wykonają w zespołach problemowych. **Efektom spotkań będzie modyfikacja szkolnego statutu tak, aby zapisane w nim wyznaczniki „bezpiecznej szkoły” stały się racjonalne i stanowiły faktyczny, akceptowany przez wszystkich zainteresowanych zbiór zasad, prawideł i konsekwencji.***

Życzę Państwu zatem powodzenia i satysfakcji z wędrowki po ścieżkach szkolnego prawa.

PRZEBIEG ZAJĘĆ

SESJA I. *W poszukiwaniu wyznaczników klimatu wychowawczego „bezpiecznej szkoły” (orientacyjny czas 2x45 minut)*

Cele:

- zachęcenie uczestników do refleksji na temat wyznaczników skutecznego wychowania,
- aktualizacja wiedzy na temat aktów prawa zewnętrznego odnoszących się do działalności wychowawczej szkoły.

1. Zaprezentuj uczestnikom temat i cele spotkania. Zadbaj o właściwy komentarz – możesz wykorzystać wstęp do scenariusza, akcentując aforyzm Seneki.
2. Zaproś uczestników do pierwszego ćwiczenia. Podziel ich na 5-6-osobowe zespoły – niech zastanowią się, **co jest dla nich istotą skutecznego wychowania**. Zaproponuj grupom pracę metodą pokera kryterialnego – jej objaśnienie znajdziesz w instrukcji (załącznik 1). Zestaw cytatów do pokera kryterialnego znajdziesz w załączniku 2. Potrzebne będą też duże arkusze papieru i markery do narysowania schematu planszy według wzoru z karty pracy.
Po prezentacji efektów pracy wszystkich grup podsumuj ćwiczenie, stawiając na forum pytanie: Zastanówcie się, w jakich aktach prawa wewnątrzszkolnego da się dostrzec przesłanie, wynikające z wybranych przez was najtrafniejszych i trafnych cytatów? Wskażcie odpowiednie dokumenty i przepisy.
3. Zaproś uczestników do kolejnego ćwiczenia. Poświęcone ono będzie przypomnieniu najważniejszych aktów prawnych, regulujących kwestię praw i obowiązków dziecka oraz powinności dorosłych wobec nieletnich, odnoszących się również do działalności wychowawczej szkoły. Utwórz 4-5-osobowe grupy, wręcz każdej z nich pocięte karty ćwiczeń (załącznik 3), arkusze papieru formatu A3 oraz klej. Zadaniem każdej grupy będzie dopasowanie cytatów do odpowiednich źródeł/ aktów prawnych z których cytaty te pochodzą. Na wykonanie zadania uczestnicy będą mieli ok.15 minut. Po upływie wyznaczonego czasu poproś grupy, aby wymieniły między sobą arkusze i oceniły efekt pracy sąsiadów. Załącznik 3 powielony dla każdego zespołu, będzie stanowić wzór poprawnych odpowiedzi. Przy każdym werście oceniający stawiają znak + lub -. A może ustalicie klucz oceniania, zgodny z sześciostopniową skalą szkolną? Za bezbłędne wykonanie zadania grupa otrzymuje ocenę celującą, przy jednym błędzie – bardzo dobrą, dwóch pomyłkach – dobrą itp. Po naniesieniu znaków/ocen karty wracają do autorów.
4. Na zakończenie tej części zajęć zachęć uczestników do rozmowy na temat roli i znaczenia świadomości prawnej całej społeczności szkolnej; nawiąż do wyników pracy z poprzedniego ćwiczenia, przypomnij zapisy Art. 87 Konstytucji RP:

„Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia”.

Zwróć uwagę na warunek zgodności prawa wewnątrzszkolnego ze źródłami powszechnie obowiązującego prawa RP. Możesz przytoczyć słowa Andrzeja Zolla (profesora prawa karnego, uczestnika obrad Okrągłego Stołu po stronie „Solidarności”, sędziego Trybunału

Konstytucyjnego), który na pytanie: *Czym jest konstytucja dla prawa?* odpowiedział: *Konstytucja jest fundamentem. Fundament ten powinien być bardzo blisko dla aksjologii charakterystycznej dla państwa prawa. Aksjologii, która większości nie pozwala czynić wszystkiego. Jest to karta gwarancji dla obywatela, zabezpieczająca go przed państwem. Państwo zobowiązuje się w konstytucji przestrzegać reguł postępowania chroniących przyrodzone, nie nadane przez państwo, prawa człowieka¹.*

Przypomnij określenie, jakim często nazywa się statut szkoły: „szkolną konstytucją”.

SESJA II. Dlaczego i jak zmienia się nasza szkolna konstytucja? (orientacyjny czas 2x45 minut)

Cele:

- zapoznanie uczestników z aktualnymi zapisami aktów prawnych regulujących treści oraz procedurę nowelizacji szkolnych statutow,
- przygotowanie uczestników do oceny zapisów w statucie macierzystej szkoły/ placówki (odnoszących się do bezpieczeństwa w szkole) w celu ich ewentualnej modyfikacji/ uzupełnienia.

1. Wprowadź uczestników w problematykę kolejnej sesji – przypomnij o obowiązku nowelizacji szkolnego statutu, wynikającym ze zmian w prawie oświatowym. Możesz również zwrócić uwagę na zasady obowiązujące w procesie nowelizacji prawa, o jakich mówi profesor Andrzej Zoll - fragment rozmowy o prawie, jaką prowadzili z nim w 1998 roku dziennikarze telewizyjni (załącznik nr.4).
2. Połącz uczestników w pary, którym wręczysz wybrane, ustawowe zapisy dotyczące szkolnych statutow oraz akt wykonawczy - Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 lutego 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. z 2007 r. nr 35, poz. 222) – (załącznik 5). Poproś o zaznaczenie tych fragmentów ustawy i rozporządzenia, których treść dotyczy działań, ustaleń, norm, zwyczajów mających największy wpływ na bezpieczeństwo w szkole.
3. Po wykonaniu tego zadania pary połączą się w cztero lub sześciuosobowe grupy, które:
 - a) poznają ustalenia poczynione w parach,
 - b) przedyskutują zasadność wyboru fragmentów,
 - c) podejmą ostateczną decyzję o wyborze i hierarchizacji fragmentów,
 - d) ustalą, na czym polega związek podkreślonych fragmentów z bezpieczeństwem na terenie ich szkoły,
 - e) wybiorą przedstawiciela - sprawozdawcę, który opinię na ten temat przedstawi na forum.

Polecenia dla grup (a-e) zapisz na plakacie. Ustal czas na wykonanie ćwiczenia. Podczas prezentacji zapisuj hasłowo na plakacie zgłaszane przez grupy priorytety, np.: *rodzaje kar, procedura skreślenia ucznia z listy uczniów, właściwe zachowanie wobec*

¹ Andrzej Zoll, *O prawie* [w:] Janowska K., Mucharski P., *Rozmowy na koniec wieku. Tom 2*, Wyd. ZNAK, Kraków 2000, s. 184.

nauczycieli i innych uczniów itp. Podsumuj ćwiczenie odwołując się do zgłaszanych przez grupy priorytetów mających wpływ na bezpieczeństwo w szkole.

4. Na zakończenie tej części zajęć przygotuj uczestników do wykonania „zadania domowego”. **Zadaniem uczestników będzie dokonanie analizy zapisów w szkolnym statucie.** Utwórz tyle grup, ile problemów/priorytetów zasygnalizowali uczestnicy w poprzednim ćwiczeniu. Przydziel każdej grupie zadanie – omów dokładnie instrukcje z załączników 6-13², wybierając z zestawu te, które są adekwatne do poczynionych w poprzednim ćwiczeniu ustaleń i wyborów:

L.p.	Problem	zał. nr:
1.	Rodzaje nagród oraz tryb ich przyznawania	6
2.	Rodzaje kar stosowanych wobec uczniów oraz tryb odwoływania się od kary	7
3.	Procedura skreślenia ucznia z listy uczniów	8
4.	Prawa uczniów	9
5.	Obowiązki uczniów	10
6.	Warunki korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły	11
7.	Zasady usprawiedliwiania nieobecności ucznia na zajęciach edukacyjnych	12
8.	Warunki pobytu w szkole zapewniające uczniom bezpieczeństwo	13

Określ czas na zbadanie opisanych w załącznikach problemów (minimum tydzień). Uprzedź, że prezentacja spostrzeżeń i wniosków odbędzie się na kolejnym spotkaniu. Poproś uczestników o przygotowanie wystąpień zgodnie z zasadami wizualizacji (plakaty, prezentacja PP, materiały informacyjne dla słuchaczy itp.).

Uwaga! Zwróć uwagę uczestnikom, że numeracja i wypunktowanie stosowane w przykładowych zapisach statutowych (w załącznikach 6, 7, 9, 10, 11) służą wyłącznie uporządkowaniu treści. Przy nowelizacji statutu opieramy się na zasadach techniki prawodawczej (Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie zasad techniki prawodawczej – Dz.U. nr 100, poz. 908) i nie zaburzamy struktury statutu szkoły/placówki, opartej na strukturze ramowego statutu. I tak – istotne są zasady:

- Tekstu aktu prawnego nie można dzielić na artykuły – te zastrzeżone są dla ustaw.*
- W statucie najczęściej stosuje się paragrafy, a te można dzielić na ustępy, punkty i litery. Dalsze rozczłonkowanie tekstu może utrudniać jego czytelność.*
- Należy zachować numerację tekstu pierwotnego oraz uwzględnić numerację dodaną przez uchwały nowelizujące.*

² W opracowaniu załączników 6-13 wykorzystano m.in.: wybrane zapisy projektów ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (projekt z dnia 12.07.2007 r. oraz projekt z dnia 26.07.2007 r., archiwizowane na stronie Biuletynu Informacji Publicznej MEN: http://bip.men.gov.pl/akty_projekty/fakty_projekty.php) a także opracowania Leszka Zalesnego, prezentowane na szkoleniach dla kierowniczej kadry oświatowej województwa świętokrzyskiego w październiku 2007 r. (por: <http://www.wom.kielce.pl/SCDN/kier/zgodnosc.htm>).

- d. *W miejsce przepisu uchylonego wpisuje się oznaczenie uchylonej jednostki redakcyjnej oraz adnotację „uchylony” – w odnośniku podajemy tytuł uchwały uchylającej.*
- e. *Przy ogłaszaniu tekstu jednolitego znowelizowanego statutu w odnośnikach do tego tekstu omawia się tylko te zmiany, które zostały wprowadzone po ogłoszeniu ostatniego tekstu jednolitego³.*

SESJA III. Mamy takie prawo, jakie stworzymy... (orientacyjny czas 3x45 min.)

Cele:

- ocena wybranych zapisów w statucie macierzystej szkoły/placówki odnoszących się do bezpieczeństwa w szkole,
 - zainicjowanie modyfikacji, zmian w szkolnym statucie.
1. Zaprosz sprawozdawców poszczególnych grup do przedstawienia na forum spostrzeżeń i wniosków, powstałych podczas analizy statutu macierzystej szkoły – prezentacje. Po każdej prezentacji wybierzcie w drodze dyskusji te wnioski, które waszym zdaniem powinny być uwzględnione przy modyfikacji szkolnego statutu, te które są konieczne do wdrożenia w szkole (dotyczą luk lub nieścisłości w szkolnym statucie). W ten sposób powstanie lista proponowanych zmian.
 2. Przypomnij obowiązującą procedurę wprowadzania zmian w statucie⁴. Ustalcie, czy projekt zmian – na podstawie ustaleń poczynionych na szkoleniu - przygotuje cała rada pedagogiczna, czy zdecyduje się ona na wyłonienie ze swojego grona zespołu redakcyjnego.
 3. Przypomnij słowa Andrzeja Zolla: *Możemy mówić o dobrym prawie w znaczeniu czysto techniczno-prawnym. (...) Bardzo istotnym, a może nawet znacznie ważniejszym kryterium oceny prawa jest to, czy jest ono prawe. Czy zabezpiecza wartości, które są istotne. Zachęć do namysłu – odsłoń przykładowe Ważne pytania nauczyciela-wychowawcy w bezpiecznej szkole. Zachęć do wyrażania na forum swoich opinii.*

Ważne pytania nauczyciela-wychowawcy w „bezpiecznej szkole”

- *Karanie agresji a promowanie, wzmacnianie i nagradzanie postaw i zachowań pozytywnych – jak przedstawiają się w naszym statucie proporcje między tymi aspektami?*
- *Jak wygląda sprawa proporcjonalnego stosowania w praktyce opisanych w statucie metod i form karania oraz nagradzania postaw i zachowań uczniów?*
- *O czym świadczą stwierdzone przez nas proporcje?*
- *Która z funkcji kary: funkcja odstraszająca czy funkcja korekcyjna jest silniejsza w naszej praktyce szkolnej?*
- *Skąd o tym wiemy? Podajcie konkretne wskaźniki ilościowe i jakościowe.*
- *Jak kształtujemy u uczniów świadomość konsekwencji łamania prawa szkolnego?*

³ Por. Leszek Zalesny, *Statut szkoły – cz.1*, <http://www.wom.kielce.pl/SCDN/kier/zgodnosc.htm>; slajdy nr 39-47.

⁴ Por. Leszek Zalesny, *Statut szkoły – cz.1*, <http://www.wom.kielce.pl/SCDN/kier/zgodnosc.htm>; slajdy nr 39-47.

- *Czy zasady funkcjonowania w szkole są powszechnie znane i przyjęte do stosowania przez wszystkich członków społeczności szkolnej? Skąd o tym wiemy?*
 - *Czy pracownicy szkoły kategorycznie i konsekwentnie stosują te same zasady wobec wszystkich uczniów i w każdej sytuacji? Co o tym świadczy? Czy znamy opinie uczniów i rodziców na ten temat?*
5. Zakończ spotkanie wspólnym budowaniem mapy mentalnej na temat: **Nasza szkoła - bezpieczna szkoła**. Ustalcie na forum nazwy głównych gałęzi mapy (narysuj schemat mapy na plakacie), a uszczegółowieniem zapisów na mniejszych „gałązkach” nauczyciele zajmą się w grupach (tyle grup, ile głównych konarów mapy). Każda grupa na oddzielnych kartkach zapisze hasła, słowa-klucze, narysuje symbole itp., adekwatne do nazwy swojego „konaru”. Podczas prezentacji każda grupa omówi swój fragment mapy, doklejając kartki do odpowiedniego fragmentu (konaru) mapy. Mapa ta będzie jednocześnie symbolicznym podsumowaniem tego wszystkiego nad czym pracowaliście podczas całego spotkania.

Uwaga: ciekawe może okazać się zaproponowanie podobnego ćwiczenia uczniom. Każda klasa mogłaby, np. na godzinie wychowawczej, stworzyć mapę mentalną: **Bezpieczna szkoła – jaka szkoła?**

ZAŁĄCZNIK 1

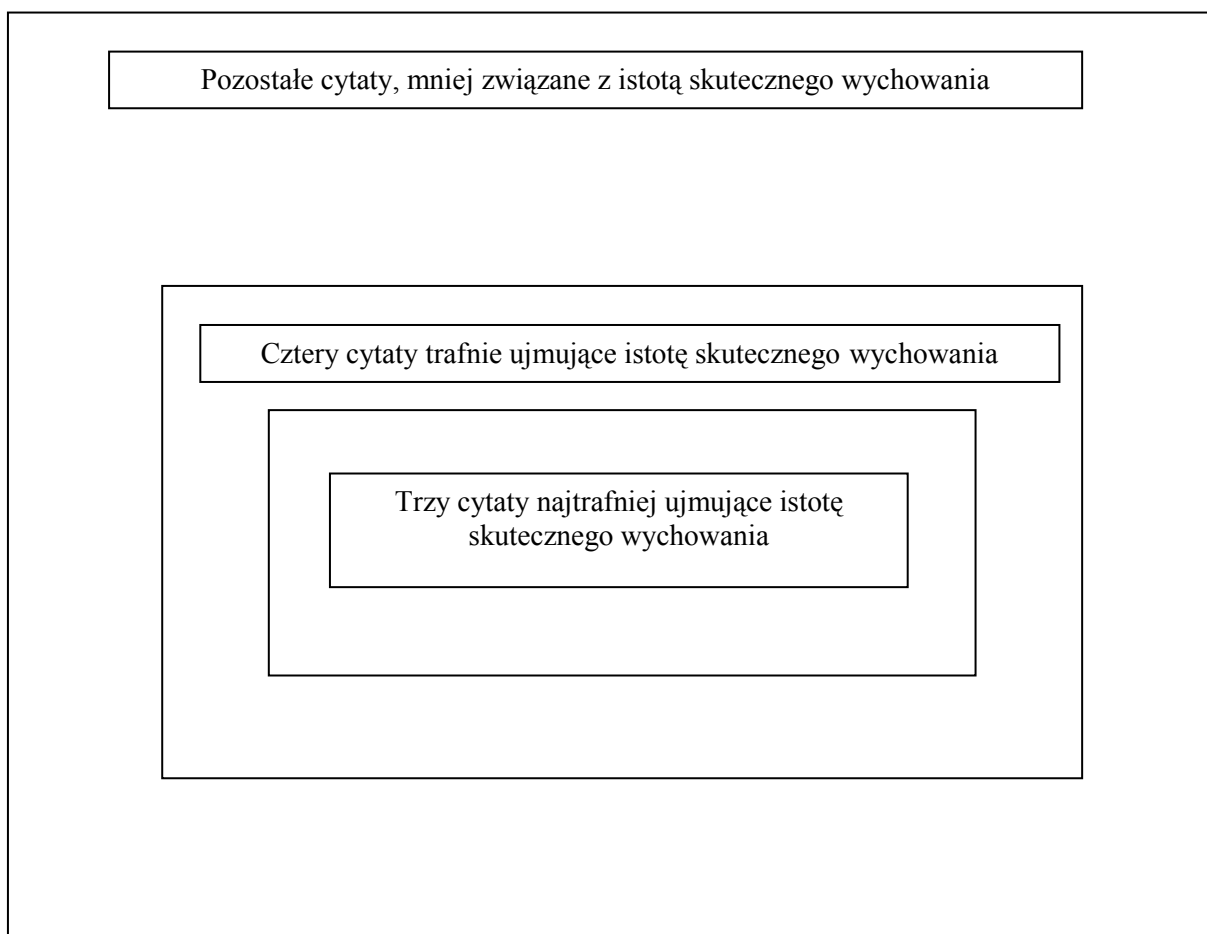
Opis gry - poker kryterialny

Przed Wami gra – poker kryterialny. Otrzymacie zestaw kart – będzie nimi dysponował strażnik kart (wyznaczcie jedną osobę w grupie do tej roli). Waszym zadaniem jest ustalenie, **co stanowi istotę skutecznego wychowania we współczesnej szkole**. Myślcie o szkole, w której pracujecie!

Kolejne kroki:

1. Narysujecie na dużym arkuszu papieru schemat planszy pokera kryterialnego. Na tej planszy będziecie układać karty.
2. Strażnik odkrywa pierwszą kartę z zakrytego stosu.
3. Głośno odczytuje myśl, którą na niej zapisano.
4. We wspólnej dyskusji ustalacie, jakie miejsce na planszy powinna zająć ta karta. Kładziecie ją na wybranym polu.
5. Strażnik odkrywa i odczytuje kolejną kartę. Znowu decydujecie o jej miejscu.
6. Powtarzacie czynności aż do momentu ułożenia wszystkich kart. Uwaga! Jeżeli przy odkryciu kolejnej karty okaże się, że chcecie ją umieścić na miejscu, które jest już zajęte – możecie dokonać przesunięć! Przyklejacie karty na planszy dopiero wówczas, gdy miejsce każdej z nich zostanie ostatecznie ustalone.
7. Waszą planszę zaprezentujecie pozostałym zespołom.

Wzór planszy pokera kryterialnego:

ZAŁĄCZNIK 2**Cytaty / karty do gry poker kryterialny***Przed przystąpieniem do gry karty należy pociąć*

To, co zrobisz dla dzieci, one zrobią później dla społeczeństwa. Karl Menninger
Ludzie, którzy mają na ciebie wpływ, to ludzie, którzy w ciebie wierzą. Henry Drummond
Jako nauczyciel posiadam niezwykłą moc, by uczynić czyjeś życie nieszczęśliwym bądź radosnym. Mogę być narzędziem tortur lub inspiracji. Mogę poniżyć albo pobłazać, ranić albo leczyć. We wszystkich sytuacjach to moja reakcja decyduje, czy kryzys ulegnie eskalacji, czy zostanie stłumiony, a osoba uszlachetniona bądź odczłowieczona. Haim Ginnot
Kierunek, który wytycza edukacja, określi przyszłe życie człowieka. Platon
Nie jesteśmy w stanie nauczyć ludzi wszystkiego; możemy tylko pomóc, by odkryli to we własnym wnętrzu. Galileusz
Nie mów im, jak to zrobić; pokaż im to bez słów. Jeśli zaczniesz mówić, będą obserwować ruch twoich warg. Jeśli im pokażesz, będą chcieli sami to zrobić. Maria Montessori
Jedną z najważniejszych rzeczy, jakie może zrobić nauczyciel, to po lekcjach wysłać do domu ucznia, który teraz lubi siebie odrobinę bardziej, niż gdy rano przyszedł do szkoły. Ernest Melby
Jeśli musisz podnieść głos, zrób to, by dodać komuś otuchy. Anonimowe
Nauczyciel, który potrafi zachęcić choćby do jednego dobrego działania, (...) robi o wiele więcej niż ten, który wypełnia naszą pamięć niezliczoną liczbą faktów, nazw i formułek. Johann Wolfgang von Goethe
Nawet jeśli chodzi tylko o drobiazg, zrób coś dla tych, którzy potrzebują pomocy; coś, za co nie otrzymasz żadnej zapłaty poza samym przywilejem dokonania tego. Albert Schweitzer
Sekretem nauczania jest szacunek do ucznia Ralpf Waldo Emerson
Nie zawsze możemy budować przyszłość dla naszych dzieci, lecz możemy kreować nasze dzieci dla przyszłości. Franklin D. Roosevelt
Celem nauczania dziecka jest umożliwienie mu dawania sobie rady bez nauczyciela. Elbert Hubbard
Uczenie dzieci liczenia ma swój urok, lecz najlepsze jest uczenie ich tego, co się liczy. Bob Talbert
Martwimy się o to, kim dziecko będzie jutro, a zapominamy, że dzisiaj również jest kimś. Stacia Tausher
Wychowanie – to rzecz poważna; musi się w nim mieszać przykrość z przyjemnością. Arystoteles
Gdyby wychowanie i pouczanie dawało owoce, to jakże mógłby wychowanek Seneki wyrosnąć na Nerona? , Artur Schopenhauer
Przekształcić zdolność w umiejętność jest celem wszelkiego wychowania. Johann Wolfgang von Goethe

ZAŁĄCZNIK 3**Z jakich źródeł – ważnych aktów prawa – pochodzą zapisane w tabeli cytaty?**

Rozetnij tabelę załącznika 3. tak, aby powstały „karty” (karta z cytatem z liczbą porządkową + karta z nazwą aktu prawnego)

L.p	Cytat	Źródło
1.	Wszyscy ludzie są wolni i równi w swej godności i swych prawach. Są oni obdarzeni rozumem i sumieniem i powinni postępować wobec innych w duchu braterstwa.	Ar. 1 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka (10 grudnia 1948 r., uchwała Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych)
2.	Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.	Konstytucja RP, art. 30
3.	Wolność człowieka podlega ochronie prawnej. Każdy jest obowiązany szanować wolności i prawa innych. Nikogo nie wolno zmuszać do czynienia tego, czego prawo mu nie nakazuje.	Konstytucja RP, art. 31 (fr.)
4.	Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.	Konstytucja RP, art. 32
5.	Nikt nie może być poddany torturom ani okrutnemu, niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu i karaniu. Zakazuje się stosowania kar cielesnych.	Konstytucja RP, art. 40
6.	Nauczyciel w swoich działaniach dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych ma obowiązek kierowania się dobrem uczniów, troską o ich zdrowie, postawę moralną i obywatelską z poszanowaniem godności osobistej ucznia.	Ustawa o systemie oświaty, art. 4
7.	Nauczyciel obowiązany jest (...) wspierać każdego ucznia w jego rozwoju oraz dążyć do pełni własnego rozwoju osobowego. Nauczyciel obowiązany jest kształcić i wychowywać młodzież w umiłowaniu Ojczyzny, w poszanowaniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w atmosferze wolności sumienia i szacunku dla każdego człowieka; dbać o kształtowanie u uczniów postaw moralnych i obywatelskich zgodnie z ideą demokracji , pokoju i przyjaźni między ludźmi różnych narodów, ras i światopoglądów.	Ustawa Karta Nauczyciela, art. 6
8.	W sprawie nieletniego należy kierować się przede wszystkim jego dobrem , dążąc do osiągnięcia korzystnych zmian w osobowości i zachowaniu się nieletniego. (...)	Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich, art. 3 § 1.
9.	Dziecko , z uwagi na swoją niedojrzałość fizyczną oraz	Konwencja o Prawach Dziecka,

	umysłową, wymaga szczególnej opieki i troski , w tym właściwej ochrony prawnej zarówno przed, jak i po urodzeniu.	Preambuła
10.	Nadrzędnym celem działań edukacyjnych szkoły jest wszechstronny rozwój ucznia. Edukacja szkolna polega na harmonijnym realizowaniu przez nauczycieli zadań w zakresie nauczania, kształcenia umiejętności i wychowania. Zadania te tworzą wzajemnie uzupełniające się i równoważne wymiary pracy każdego nauczyciela.	Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla sześcioletnich szkół podstawowych i gimnazjów (załącznik Nr 2 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego).
11.	Nauczyciele w pracy wychowawczej, wspierając w tym zakresie obowiązki rodziców, zmagają się do tego, aby uczniowie w szczególności: 1)znajdywali w szkole środowisko wszechstronnego rozwoju osobowego (w wymiarze intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym, moralnym, duchowym); 4)stawali się coraz bardziej samodzielni w dążeniu do dobra w jego wymiarze indywidualnym i społecznym , godząc umiejętnie dążenie do dobra własnego z dobrem innych, odpowiedzialność za siebie i odpowiedzialność za innych, wolność własną z wolnością innych ; 7)przygotowywali się do rozpoznawania wartości moralnych, dokonywania wyborów i hierarchizacji wartości oraz mieli możliwość doskonalenia się;	Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla sześcioletnich szkół podstawowych i gimnazjów (załącznik Nr 2 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego).
12.	W gimnazjum nauczyciele wprowadzają uczniów świat wiedzy naukowej, wdrażają ich do samodzielności; pomagają im w podejmowaniu decyzji dotyczącej kierunku dalszej edukacji i przygotowują do aktywnego udziału w życiu społecznym.	Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla sześcioletnich szkół podstawowych i gimnazjów (załącznik Nr 2 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego).
13.	Edukacja w szkole podstawowej, wspomagając rozwój dziecka jako osoby i wprowadzając je w życie społeczne, powinna przede wszystkim: 4) rozbudzać i rozwijać wrażliwość estetyczną i moralną dziecka oraz jego indywidualne zdolności twórcze; 7) kształtować potrzeby i umiejętności dbania o własne ciało, zdrowie i sprawność fizyczną; wyrabiać czujność wobec zagrożeń dla zdrowia fizycznego, psychicznego i	Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla sześcioletnich szkół podstawowych i gimnazjów (załącznik Nr 2 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie

14.	<p>duchowego, kształtować nawyki i umiejętności związane z bezpiecznym uczestnictwem w ruchu drogowym;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zapewniać opiekę i wspomagać rozwój dziecka w przyjaznym, bezpiecznym i zdrowym środowisku w poczuciu więzi z rodziną; 2) uwzględniać indywidualne potrzeby dziecka i troszczyć się o zapewnienie mu równych szans; 3) stwarzać warunki do rozwijania samodzielności, obowiązkowości, podejmowania odpowiedzialności za siebie i najbliższe otoczenie; <p>W szkole podstawowej szczególnie ważne jest stwarzanie</p>	<p><i>podstawy programowej kształcenia ogólnego).</i></p> <p>Podstawa programowa</p>
	<p>przyjaznej atmosfery i pomaganie dziecku w dobrym funkcjonowaniu w społeczności szkolnej.</p>	<p>kształcenia ogólnego dla sześcioletnich szkół podstawowych i gimnazjów (załącznik Nr 2 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego).</p>

ZAŁĄCZNIK 4

Panie profesorze, czy (...) przy tworzeniu prawa najistotniejszy jest system wartości, do którego się ono odwołuje? W stare normy można wpompować nową krew pod warunkiem, że będzie ona krążyć w zdrowym organizmie?

Oczywiście że można wykorzystać formę przepisu i wypełnić go nową treścią. Zresztą czasem przepis jest celowo tak zbudowany, by zostawić (...) stosującemu prawo duży margines swobody w jego stosowaniu. Na przykład mamy sformułowania, które mówią o dobrej wierze, o zasadach współżycia społecznego. Ich interpretacja będzie zależała od tego, jaki system wartości aktualnie jest reprezentowany przez stosującego normę prawną. Ten przepis może w takiej formie przetrwać wieki i będzie aktualny.

Ale to ma swoją cenę. Ustawodawca w takiej sytuacji właściwie przekazuje decydowanie o tym, co jest prawem, (...) stosującemu prawo. Czyli funkcja gwarancyjna prawa jest wówczas mocno osłabiona.

Rozmawiamy w szczególnym momencie, w czasie gdy w Polsce tworzy się prawo. Jak wygląda i działa dobrze skonstruowane prawo?

*Na to pytanie można odpowiedzieć, uwzględniając kilka aspektów. **Możemy mówić o dobrym prawie w znaczeniu czysto techniczno-prawnym.** Po prostu jest to spójne prawo, jedna norma logicznie wynika z drugiej, nie ma sprzeczności, prawo jest jednoznaczne. Wtedy powiemy, że przepisy zostały dobrze skonstruowane. Ale to wcale nie znaczy, że to będzie dobre prawo. Dla mnie również **bardzo istotnym, a może nawet znacznie ważniejszym kryterium oceny prawa jest to, czy jest ono prawe. Czy zabezpiecza wartości, które są istotne, czy nie mamy do czynienia z fałszem ze strony ustawodawcy. Przecież może być prawo, które będzie znakomicie skonstruowane, a będzie przeciwne społeczeństwu⁵.***

⁵ Andrzej Zoll, *O prawie* [w:] Janowska K., Mucharski P., *Rozmowy na koniec wieku. Tom 2*, Wyd. ZNAK, Kraków 2000, s. 185-186.

ZAŁĄCZNIK 5

Ustawa o systemie oświaty

§ 16.

Statut szkoły określa:

- 1) rodzaje nagród i kar stosowanych wobec uczniów oraz tryb odwoływania się od kary,
- 2) przypadki, w których dyrektor szkoły może wystąpić do kuratora oświaty z wnioskiem o przeniesienie ucznia do innej szkoły,
- 3) warunki pobytu w szkole zapewniające uczniom bezpieczeństwo.

Statut szkoły określa prawa ucznia, z uwzględnieniem w szczególności praw zawartych w Konwencji o Prawach Dziecka, oraz tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw ucznia.

Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej

z dnia 9 lutego 2007 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół
(Dz.U. z 2007 r. nr 35, poz. 222)

Na podstawie art. 60 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.2)) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624, z późn. zm.3)) wprowadza się następujące zmiany:

1) w załączniku nr 1 do rozporządzenia § 11 otrzymuje brzmienie:

"§ 11. Statut przedszkola określa zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa dzieciom w czasie zajęć organizowanych przez przedszkole, z uwzględnieniem przepisów § 12-15.";

2) w załączniku nr 2 do rozporządzenia:

a) § 11 otrzymuje brzmienie:

"§ 11. Statut szkoły określa zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę, z uwzględnieniem przepisów § 12-15.",

b) w § 16b ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Statut szkoły określa obowiązki ucznia, z uwzględnieniem obowiązków w zakresie:

- 1) udziału w zajęciach edukacyjnych, przygotowywania się do nich oraz właściwego zachowania w ich trakcie,
- 2) usprawiedliwiania, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych,
- 3) dbania o schludny wygląd oraz noszenia odpowiedniego stroju,
- 4) warunków korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły,
- 5) właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz pozostałych uczniów.";

3) w załączniku nr 3 do rozporządzenia:

a) § 13 otrzymuje brzmienie:

"§ 13. Statut gimnazjum określa zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez gimnazjum, z uwzględnieniem przepisów § 14-17.",

b) w § 18b ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Statut gimnazjum określa obowiązki ucznia, z uwzględnieniem obowiązków w zakresie:

1) udziału w zajęciach edukacyjnych, przygotowywania się do nich oraz właściwego zachowania w ich trakcie,

2) usprawiedliwiania, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych,

3) dbania o schludny wygląd oraz noszenia odpowiedniego stroju,

4) warunków korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie gimnazjum,

5) właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników gimnazjum oraz pozostałych uczniów.";

4) w załączniku nr 4 do rozporządzenia:

a) w § 1 uchyla się ust. 4,

b) § 13 otrzymuje brzmienie:

"§ 13. Statut liceum określa zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez liceum, z uwzględnieniem przepisów § 14-16.",

c) w § 19 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Statut liceum określa obowiązki ucznia, z uwzględnieniem obowiązków w zakresie:

1) udziału w zajęciach edukacyjnych, przygotowywania się do nich oraz właściwego zachowania w ich trakcie,

2) usprawiedliwiania, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych,

3) dbania o schludny wygląd oraz noszenia odpowiedniego stroju,

4) warunków korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie liceum,

5) właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników liceum oraz pozostałych uczniów.";

5) w załączniku nr 5 do rozporządzenia:

a) w § 1 uchyla się ust. 4,

b) § 13 otrzymuje brzmienie:

"§ 13. Statut liceum profilowanego określa zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez liceum profilowane, z uwzględnieniem przepisów § 14-16.",

c) w § 19 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Statut liceum profilowanego określa obowiązki ucznia, z uwzględnieniem obowiązków w zakresie:

1) udziału w zajęciach edukacyjnych, przygotowywania się do nich oraz właściwego zachowania w ich trakcie,

2) usprawiedliwiania, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych,

3) dbania o schludny wygląd oraz noszenia odpowiedniego stroju,

4) warunków korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie liceum profilowanego,

5) właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników liceum profilowanego oraz pozostałych uczniów.";

6) w załączniku nr 5a do rozporządzenia:

- a) w § 1 uchyla się ust. 4,
b) § 14 otrzymuje brzmienie:
"§ 14. Statut technikum określa zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez technikum, z uwzględnieniem przepisów § 15-17.",
c) w § 20 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
"2. Statut technikum określa obowiązki ucznia, z uwzględnieniem obowiązków w zakresie:
1) udziału w zajęciach edukacyjnych, przygotowywania się do nich oraz właściwego zachowania w ich trakcie,
2) usprawiedliwiania, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych,
3) dbania o schludny wygląd oraz noszenia odpowiedniego stroju,
4) warunków korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie technikum,
5) właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników technikum oraz pozostałych uczniów.";
7) w załączniku nr 5b do rozporządzenia:
a) w § 1 uchyla się ust. 4,
b) § 15 otrzymuje brzmienie:
"§ 15. Statut szkoły zasadniczej określa zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę zasadniczą, z uwzględnieniem przepisów § 16-18.",
c) w § 21 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
"2. Statut szkoły zasadniczej określa obowiązki ucznia, z uwzględnieniem obowiązków w zakresie:
1) udziału w zajęciach edukacyjnych, przygotowywania się do nich oraz właściwego zachowania w ich trakcie,
2) usprawiedliwiania, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych,
3) dbania o schludny wygląd oraz noszenia odpowiedniego stroju,
4) warunków korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły zasadniczej,
5) właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły zasadniczej oraz pozostałych uczniów.";
8) w załączniku nr 5c do rozporządzenia:
a) w § 1 uchyla się ust. 4,
b) § 12 otrzymuje brzmienie:
"§ 12. Statut liceum uzupełniającego określa zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez liceum uzupełniające, z uwzględnieniem przepisów § 13-15.",
c) w § 18 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
"2. Statut liceum uzupełniającego określa obowiązki ucznia, z uwzględnieniem obowiązków w zakresie:
1) udziału w zajęciach edukacyjnych, przygotowywania się do nich oraz właściwego zachowania w ich trakcie,
2) usprawiedliwiania, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych,
3) dbania o schludny wygląd oraz noszenia odpowiedniego stroju,
4) warunków korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie liceum uzupełniającego,

5) właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników liceum uzupełniającego oraz pozostałych uczniów.";

9) w załączniku nr 5d do rozporządzenia:

a) w § 1 uchyla się ust. 4,

b) § 14 otrzymuje brzmienie:

"§ 14. Statut technikum uzupełniającego określa zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez technikum uzupełniające, z uwzględnieniem przepisów § 15-17.",

c) w § 20 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Statut technikum uzupełniającego określa obowiązki ucznia, z uwzględnieniem obowiązków w zakresie:

1) udziału w zajęciach edukacyjnych, przygotowywania się do nich oraz właściwego zachowania w ich trakcie,

2) usprawiedliwiania, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych,

3) dbania o schludny wygląd oraz noszenia odpowiedniego stroju,

4) warunków korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie technikum uzupełniającego,

5) właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników technikum uzupełniającego oraz pozostałych uczniów.";

10) w załączniku nr 5e do rozporządzenia:

a) w § 1 uchyla się ust. 4,

b) § 14 otrzymuje brzmienie:

"§ 14. Statut szkoły policealnej określa zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę policealną, z uwzględnieniem przepisów § 15-17.",

c) w § 20 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Statut szkoły policealnej określa obowiązki ucznia, z uwzględnieniem obowiązków w zakresie:

1) udziału w zajęciach edukacyjnych, przygotowywania się do nich oraz właściwego zachowania w ich trakcie,

2) usprawiedliwiania, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych,

3) dbania o schludny wygląd oraz noszenia odpowiedniego stroju,

4) warunków korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły policealnej,

5) właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły policealnej oraz pozostałych uczniów.";

11) w załączniku nr 5f do rozporządzenia:

a) w § 1 uchyla się ust. 4,

b) § 11 otrzymuje brzmienie:

"§ 11. Statut szkoły specjalnej określa zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę specjalną, z uwzględnieniem przepisów § 12-14.",

c) w § 17 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

"2. Statut szkoły specjalnej określa obowiązki ucznia, z uwzględnieniem obowiązków w zakresie:

1) udziału w zajęciach edukacyjnych, przygotowywania się do nich oraz właściwego zachowania w ich trakcie,

- 2) usprawiedliwiania, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych,
 - 3) dbania o schludny wygląd oraz noszenia odpowiedniego stroju,
 - 4) warunków korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły specjalnej,
 - 5) właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły specjalnej oraz pozostałych uczniów.";
- 12) w załączniku nr 6 do rozporządzenia:
- a) w § 1 uchyla się ust. 4,
 - b) § 18 otrzymuje brzmienie:
"§ 18. Statut szkoły ponadpodstawowej określa zakres zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę ponadpodstawową, z uwzględnieniem przepisów § 19-21.",
 - c) w § 22b ust. 2 otrzymuje brzmienie:
"2. Statut szkoły ponadpodstawowej określa obowiązki ucznia, z uwzględnieniem obowiązków w zakresie:
 - 1) udziału w zajęciach edukacyjnych, przygotowywania się do nich oraz właściwego zachowania w ich trakcie,
 - 2) usprawiedliwiania, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych,
 - 3) dbania o schludny wygląd oraz noszenia odpowiedniego stroju,
 - 4) warunków korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły ponadpodstawowej,
 - 5) właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły ponadpodstawowej oraz pozostałych uczniów."
- § 2. Zespoły szkół publicznych, którym przed dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zostały nadane imiona, zachowują te imiona.
- § 3. Publiczne przedszkola i szkoły dostosują statuty do wymogów wynikających z niniejszego rozporządzenia w terminie do dnia 30 czerwca 2007 r.
- § 4. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Edukacji Narodowej: R. Giertych

- 1) Minister Edukacji Narodowej kieruje działem administracji rządowej - oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. Nr 131, poz. 907).
- 2) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 i Nr 281, poz. 2781, z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 94, poz. 788, Nr 122, poz. 1020, Nr 131, poz. 1091, Nr 167, poz. 1400 i Nr 249, poz. 2104 oraz z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, Nr 208, poz. 1532 i Nr 227, poz. 1658.
- 3) Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 10, poz. 96, z 2003 r. Nr 146, poz. 1416, z 2004 r. Nr 66, poz. 606 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 75.

ZAŁĄCZNIK 6**RODZAJE NAGRÓD STOSOWANYCH WOBEC UCZNIÓW ORAZ TRYB ICH PRYZYNAWANIA**

Nowela prawa oświatowego wprowadziła konieczność zmian w szkolnym statucie, dotyczących m.in. rodzajów nagród stosowanych wobec uczniów.

Zadanie dla grupy: przeanalizujcie zapisy w Statucie Waszej szkoły, dotyczące tego aspektu.

1. Sprawdźcie, czy Wasz katalog nagród jest bogaty.
2. Sprawdźcie, czy w zapisach dotyczących nagród uwzględniliście, ZA CO się je przyznaje, KTO ma prawo występowania z wnioskiem o przyznanie nagrody, KTO przyznaje nagrodę, W JAKIEJ FORMIE, KTO JĄ OPINIUJE (jeśli jest to zasadne), DO KOGO i W JAKICH TERMINACH uczeń/jego rodzice mogą wnieść odwołanie w sprawie przyznania nagrody, KTO i W JAKICH TERMINACH rozpatruje odwołanie, KTO, poza uczniem/rodzicem jest powiadamiany o przyznaniu nagrody.
3. Zastanówcie się, które z nagród stosujecie od czasu ich wpisania do Statutu najczęściej, a które rzadko. Jeśli dostrzeżecie niepokojące zjawiska, spróbujcie poszukać przyczyn.
4. Przeczytajcie poniższe propozycje statutowych zapisów, odnoszących się do systemu nagród. Jeśli wśród nich znajdziecie interesujące rozwiązania, przedyskutujcie ich zasadność w odniesieniu do macierzystej szkoły/placówki.

PROPOZYCJE STATUTOWYCH ZAPISÓW**I. Uczeń może być nagradzany za:**

- 1) wysokie wyniki w nauce;
- 2) osiągnięcia sportowe lub artystyczne;
- 3) wzorowe zachowanie;
- 4) odwagę i godną naśladowania postawę;
- 5) przeciwstawianie się złu;
- 6) udzielanie pomocy innym osobom;
- 7) zaangażowanie w prace na rzecz szkoły lub środowiska lokalnego;
- 8) sumienne i systematyczne wywiązywanie się ze swoich obowiązków;
- 9) inne osiągnięcia lub działania zasługujące na uznanie społeczności szkolnej lub lokalnej.

II. Uczeń może być nagradzany w formie:

- 1) ustnej pochwały lub wyróżnienia udzielonych w obecności społeczności szkolnej;
- 2) pisemnej, w szczególności listem gratulacyjnym, dyplomem uznania, adnotacją w dokumentacji szkolnej ucznia;
- 3) rzeczowej, w szczególności wyposażeniem szkolnym, pomocami edukacyjnymi, wyjazdem edukacyjnym;
- 4) finansowej w postaci nagrody pieniężnej.

III. Nagrody mogą być przyznawane przez:

- 1) nauczyciela, z wyłączeniem nagród, o których mowa w pkt II.3 i 4;
- 2) dyrektora szkoły lub placówki;
- 3) organ prowadzący szkołę lub placówkę;
- 4) kuratora oświaty;
- 5) ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania;
- 6) innego właściwego ministra;
- 7) Prezesa Rady Ministrów.

IV. Przyznanie nagrody przez:

- 1) organ prowadzący szkołę lub placówkę albo kuratora oświaty wymaga uzyskania opinii dyrektora szkoły lub placówki;
- 2) ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania albo innego właściwego ministra wymaga uzyskania opinii właściwego kuratora oświaty;
- 3) Prezesa Rady Ministrów wymaga uzyskania opinii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania lub innego właściwego ministra.
5. Opracujcie i zapiszcie na plakacie spostrzeżenia i **rzeczowe wnioski** z Waszej pracy – zaprezentujecie je na forum.

ZAŁĄCZNIK 7

RODZAJE KAR STOSOWANYCH WOBEC UCZNIÓW ORAZ TRYB ODWOŁYWANIA SIĘ OD KARY

Nowela prawa oświatowego wprowadziła konieczność zmian w szkolnym statucie, dotyczących m.in. rodzajów kar stosowanych wobec uczniów oraz tryb odwoływania się od kary.

Zadanie dla grupy: przeanalizujcie zapisy w Statucie Waszej szkoły, dotyczące tego aspektu.

1. Sprawdźcie, czy Wasz katalog kar uwzględnia ich stopniowość.
2. Sprawdźcie, czy w zapisach dotyczących kar uwzględniliście, ZA CO się ich udziela, KTO ma prawo występowania z wnioskiem o ukaranie, KTO udziela kary, W JAKIEJ FORMIE, KTO JE OPINIUJE (jeśli jest to zasadne), DO KOGO i w JAKICH TERMINACH uczeń/jego rodzice mogą wnieść odwołanie, KTO i W JAKICH TERMINACH rozpatruje odwołanie, KTO, poza uczniem/rodzicem jest powiadamiany o ukaraniu.
3. Zastanówcie się, które z kar stosujecie od czasu ich wpisania do Statutu najczęściej, a które rzadko. Jeśli dostrzeżecie niepokojące zjawiska, spróbujcie poszukać przyczyn.
4. Przeczytajcie poniższe propozycje statutowych zapisów, odnoszących się do systemu kar oraz trybu odwoławczego (opartego na zasadach wynikających z kodeksu postępowania administracyjnego). Jeśli wśród nich znajdziecie interesujące rozwiązania, przedyskutujcie ich zasadność w odniesieniu do macierzystej szkoły/placówki.

PROPOZYCJE STATUTOWYCH ZAPISÓW

I. Uczeń może być ukarany za naruszenie obowiązków ucznia określonych w statucie szkoły.

II. Uczeń może być ukarany:

- 1) ustnym upomnieniem;
- 2) nagana;
- 3) zawieszeniem prawa do udziału w zajęciach pozalekcyjnych;
- 4) zawieszeniem prawa do udziału w reprezentacji szkoły lub placówki w imprezach artystycznych i sportowych oraz w innych formach współzawodnictwa uczniów;
- 5) zawieszeniem praw;
- 6) przeniesieniem do innego oddziału;
- 7) przeniesieniem do innej szkoły, [w przypadku uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół artystycznych, w których realizowany jest obowiązek szkolny];
- 8) skreśleniem z listy uczniów [w przypadku uczniów szkół dla dorosłych, szkół ponadgimnazjalnych oraz szkół artystycznych niewymienionych w pkt 7] lub z listy wychowanków placówki,
- 9) zmniejszeniem kwoty, zawieszeniem lub cofnięciem stypendium.

III. Przy nakładaniu kary należy brać pod uwagę rodzaj popełnionego przewinienia i jego skutki społeczne, dotychczasowe zachowanie ucznia, intencje ucznia oraz jego wiek i poziom rozwoju psychofizycznego.

IV. Kary, o których mowa:

- 1) w II. 1) i 2) nakłada nauczyciel lub dyrektor szkoły lub placówki;
- 2) w II. 3) – 6), nakłada dyrektor szkoły lub placówki z własnej inicjatywy, lub na wniosek nauczyciela, rady pedagogicznej, rady rodziców, rady szkoły lub samorządu uczniowskiego;
- 3) w II. 7) nakłada kurator oświaty na wniosek dyrektora szkoły złożony za zgodą rady pedagogicznej oraz po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego;

4) w II. 8) nakłada dyrektor szkoły lub placówki na podstawie uchwały rady pedagogicznej podjętej po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego;

5) w II. 9), nakłada organ, który przyznał stypendium na wniosek dyrektora szkoły lub placówki złożony za zgodą rady pedagogicznej i po zasięgnięciu opinii samorządu uczniowskiego.

V. Przeniesienie do innej szkoły / skreślenie z listy uczniów lub wychowanków następuje w drodze decyzji administracyjnej.

VI. Uczeń, który naruszył obowiązki ucznia określone w statucie, niezależnie od nałożonej kary może być zobowiązany przez dyrektora szkoły lub placówki, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, do naprawienia wyrządzonej szkody, przeproszenia osoby pokrzywdzonej, uczestniczenia w określonych zajęciach o charakterze wychowawczym, terapeutycznym lub dydaktycznym, lub do wykonania określonej pracy społecznie użytecznej na rzecz klasy, grupy wychowawczej, szkoły, placówki lub społeczności lokalnej. Wykonanie kary wymienionej w II. 6)-8) może zostać zawieszona na czas nie dłuższy niż 3 miesiące przez organ, który nałożył karę.

VII. Uczeń, a w przypadku ucznia niepełnoletniego - jego rodzice, mogą odwołać się od kar, nałożonych odpowiednio przez:

- 1) nauczyciela – do dyrektora szkoły;
- 2) dyrektora szkoły – do kuratora oświaty;
- 3) organu przyznającego stypendium – do kuratora oświaty, z wyjątkiem przypadków, gdy stypendium przyznał minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, inny właściwy minister lub Prezes Rady Ministrów.

VIII. W przypadku, gdy karę nałożył minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, inny właściwy minister lub Prezes Rady Ministrów przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy składa się odpowiednio do ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, innego właściwego ministra lub Prezesa Rady Ministrów.

IX. Odwołanie składa się w formie pisemnej bezpośrednio do organu rozpatrującego odwołanie **w terminie 7 dni od dnia powiadomienia** odpowiednio ucznia lub rodziców ucznia o nałożonej karze.

X. Rozstrzygnięcie organu właściwego do rozpatrzenia odwołania lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy jest ostateczne i nie przysługuje na nie skarga do sądu administracyjnego.

XI. Tryb odwołania od kar regulują przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego.

XII. Szkoła lub placówka prowadzi kartę nagród i kar ucznia, w której odnotowuje wszystkie udzielone nagrody oraz nałożone kary.

XIII. Wzór karty, o której mowa w XI określa statut szkoły lub placówki.

XIV. Szkoła przyjmująca ucznia może wymagać od niego informacji o karach i nagrodach z poprzedniego etapu edukacyjnego.

XV. Rada pedagogiczna szkoły lub placówki może, w drodze uchwały, na wniosek wychowawcy klasy, do której uczęszcza uczeń, wykreślić karę, o której mowa w II.1)-6) i 9) z karty nagród i kar, jeżeli uczeń ze względu na swoje zachowanie i postawę zasługuje na szczególne wyróżnienie, nie wcześniej jednak niż po upływie roku od nałożenia kary.

Wykreślenie kary oznacza, że wypis z karty nagród i kar nie zawiera wykreślonej kary.

5. Opracujecie i zapiszcie na plakacie spostrzeżenia i **rzeczowe wnioski** z Waszej pracy – zaprezentujecie je na forum.

ZAŁĄCZNIK 8**PROCEDURA SKREŚLENIA UCZNIĄ Z LISTY UCZNIÓW**

Nowela prawa oświatowego wprowadziła konieczność zmian w szkolnym statucie, dotyczących m.in. określenia przypadków, w których uczeń może być skreślony z listy uczniów.

Zadanie dla grupy: przeanalizujcie zapisy w Statucie Waszej szkoły, dotyczące tego aspektu

1. Sprawdźcie, czy zapisane przez Was przypadki umożliwiają stosowanie zasady, że przy nakładaniu kary należy brać pod uwagę rodzaj popełnionego przewinienia i jego skutki społeczne, dotychczasowe zachowanie ucznia, intencje ucznia oraz jego wiek i poziom rozwoju psychofizycznego.
2. Sprawdźcie, czy znacie procedury skreślenia ucznia z listy uczniów szkoły/placówki. **Nadajcie numery porządkowe kolejnym krokom, obowiązującym w tej sytuacji:**

..... Rada pedagogiczna podejmuje uchwałę dotyczącą skreślenia.

..... Samorząd uczniowski zapoznaje się z treścią uchwały rady pedagogicznej w sprawie skreślenia, a następnie formułuje pisemną opinię w tej sprawie.

..... Szkoła (dyrektor, wychowawca, nauczyciel, pedagog) sporządza notatkę służbową o incydencie, ewentualnie dołącza do niej konieczne dowody (np. protokół z relacji świadków).

..... Szkoła (np. dyrektor, wychowawca, nauczyciel, pedagog) informuje ucznia o jego prawie do wskazania rzecznika/rzeczników obrony (rzecznik/rzeczniczcy przedstawiają nie tylko uchybienia w zachowaniu ucznia, ale także jego atuty, okoliczności łagodzące itp.).

..... Szkoła (np. dyrektor, wychowawca, nauczyciel, pedagog) sprawdza, czy dane przewinienie jest uwzględnione w statucie szkoły/placówki jako przypadek upoważniający decyzję o skreśleniu ucznia z listy.

..... Szkoła zbiera wszystkie dowody w sprawie, w tym opinie i wyjaśnienia stron (ucznia i jego rodziców, pokrzywdzonych, świadków itp.).

..... Rada pedagogiczna na swoim zebraniu analizuje problem (czy wykorzystano wszystkie możliwości oddziaływania na ucznia; czy wcześniej stosowano wobec ucznia kary – jakie? z jakiego powodu? kiedy/jak często? itp.; czy szkoła udzielała mu wcześniej wsparcia – jakiego? itp. Rada pedagogiczna ustalenia, wnioski i uzgodnienia zapisuje w protokole.

..... Szkoła informuje ucznia o prawie do wglądu do dokumentacji sprawy oraz o prawie ustosunkowania się do dowodów.

..... Decyzja dyrektora szkoły o skreśleniu ucznia z listy zostaje dostarczona uczniowi (na piśmie, za potwierdzeniem odbioru, według schematu decyzji administracyjnej określonego w kpa). Uwaga! Decyzja musi zawierać informację o prawie do odwołania.

..... Dyrektor podejmuje decyzję o skreśleniu ucznia z listy oraz przygotowuje ją na piśmie w formie określonej w kpa.

3. Opracujcie i zapiszcie na plakacie spostrzeżenia i **rzeczowe wnioski** z Waszej pracy – zaprezentujecie je na forum.

Sugerowana kolejność czynności przy podejmowaniu decyzji o skreśleniu ucznia z listy uczniów (dotyczy załącznika 8):

- 1) Szkoła (dyrektor, wychowawca, nauczyciel, pedagog) sporządza notatkę służbową o incydencie, ewentualnie dołącza do niej konieczne dowody (np. protokół z relacji świadków).
- 2) Szkoła (np. dyrektor, wychowawca, nauczyciel, pedagog) sprawdza, czy dane przewinienie jest uwzględnione w statucie szkoły/placówki jako przypadek upoważniający decyzję o skreśleniu ucznia z listy.
- 3) Szkoła zbiera wszystkie dowody w sprawie, w tym opinie i wyjaśnienia stron (ucznia i jego rodziców, pokrzywdzonych, świadków itp.).
- 4) Szkoła (np. dyrektor, wychowawca, nauczyciel, pedagog) informuje ucznia o jego prawie do wskazania rzecznika/rzeczników obrony (rzecznik/rzecznicy przedstawiają nie tylko uchybienia w zachowaniu ucznia, ale także jego atuty, okoliczności łagodzące itp.).
- 5) Rada pedagogiczna na swoim zebraniu analizuje problem (czy wykorzystano wszystkie możliwości oddziaływania na ucznia; czy wcześniej stosowano wobec ucznia kary – jakie? z jakiego powodu? kiedy/jak często? itp.; czy szkoła udzielała mu wcześniej wsparcia – jakiego? itp. Rada pedagogiczna ustalenia, wnioski i uzgodnienia zapisuje w protokole.
- 6) Rada pedagogiczna podejmuje uchwałę dotyczącą skreślenia.
- 7) Samorząd uczniowski zapoznaje się z treścią uchwały rady pedagogicznej w sprawie skreślenia, a następnie formułuje pisemną opinię w tej sprawie.
- 8) Szkoła informuje ucznia o prawie do wglądu do dokumentacji sprawy oraz o prawie ustosunkowania się do dowodów.
- 9) Dyrektor podejmuje decyzję o skreśleniu ucznia z listy oraz przygotowuje ją na piśmie w formie określonej w kpa.
- 10) Decyzja dyrektora szkoły o skreśleniu ucznia z listy zostaje dostarczona uczniowi (na piśmie, za potwierdzeniem odbioru, według schematu decyzji administracyjnej określonego w kpa.).
Uwaga! Decyzja musi zawierać informację o prawie do odwołania).

ZAŁĄCZNIK 9

PRAWA UCZNIÓW

Nowela prawa oświatowego wprowadziła konieczność zmian w szkolnym statucie, dotyczących m.in. określenia praw ucznia, z uwzględnieniem w szczególności praw zawartych w Konwencji o Prawach Dziecka, oraz tryb składania skarg w przypadku naruszenia praw ucznia.

Zadanie dla grupy: przeanalizujcie zapisy w Statucie Waszej szkoły, dotyczące tego aspektu

1. Sprawdźcie, czy Wasz katalog praw jest bogaty.
2. Zastanówcie się, z których praw Wasi uczniowie korzystają od czasu ich wpisania do Statutu najczęściej, a z których rzadko. Jeśli dostrzeżecie niepokojące zjawiska, spróbujcie poszukać przyczyn.
3. Przeczytajcie poniższe propozycje statutowych zapisów, odnoszących się do praw uczniów. Jeśli wśród zapisów znajdziecie interesujące rozwiązania, przedyskutujcie ich zasadność w odniesieniu do macierzystej szkoły/placówki.

PROPOZYCJE STATUTOWYCH ZAPISÓW

Uczeń ma prawo do:

- 1) opieki wychowawczej i warunków pobytu w szkole i placówce zapewniających ochronę i poszanowanie jego godności, bezpieczeństwo, ochronę przed wszelkimi formami dyskryminacji oraz przemocy fizycznej bądź psychicznej;
- 2) ochrony przed uzależnieniami, demoralizacją, szkodliwymi treściami oraz innymi przejawami patologii społecznej;
- 3) korzystania w szkole i placówce z zorganizowanego, zgodnie z zasadami higieny pracy umysłowej, procesu dydaktycznego, wychowawczego i opieki, z uwzględnieniem jego wieku i rozwoju psychofizycznego;
- 4) odpowiedniej do jego sytuacji i możliwości szkoły pomocy w przypadku trudności życiowych, materialnych, szkolnych;
- 5) rozwijania uzdolnień i zainteresowań oraz uzyskania pomocy w planowaniu swojego rozwoju;
- 6) informacji o wymaganiach edukacyjnych i sposobach sprawdzania osiągnięć;
- 7) obiektywnej, jawnej i umotywowanej oceny zachowania i za postępy w nauce;
- 8) odpoczynku w terminach określonych w przepisach w sprawie organizacji roku szkolnego, a także podczas przerw między zajęciami;
- 9) udziału w zajęciach pozalekcyjnych i imprezach organizowanych przez szkołę lub placówkę;
- 10) działania w samorządzie uczniowskim oraz kandydowania do jego organów, a także kandydowania do przedstawicielstwa uczniów w radzie szkoły;
- 11) ubiegania się o udział w reprezentacji szkoły lub placówki w imprezach artystycznych i sportowych oraz w innych formach współzawodnictwa uczniów;
- 12) wiedzy o swoich obowiązkach oraz środkach, jakie mogą być stosowane w przypadku ich naruszenia;
- 13) wiedzy o przysługujących mu prawach oraz środkach ochrony tych praw.
- 14) Korzystanie z określonych w Statucie praw może zostać ograniczone z uwagi na zagrożenie bezpieczeństwa, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób.

4. Opracujcie i zapiszcie na plakacie spostrzeżenia i rzeczowe wnioski z Waszej pracy – zaprezentujecie je na forum.

ZAŁĄCZNIK 10**OBOWIĄZKI UCZNIÓW**

Nowela prawa oświatowego wprowadziła konieczność zmian w szkolnym statucie, dotyczących m.in. określenia obowiązków ucznia.

Zadanie dla grupy: przeanalizujcie zapisy w Statucie Waszej szkoły, dotyczące tego aspektu.

1. Sprawdźcie, czy katalog obowiązków jest bogaty.
2. Zastanówcie się, które obowiązki Wasi uczniowie wypełniają najbardziej rzetelnie od czasu ich wpisania do Statutu, a które są przez nich najczęściej lekceważone. Jeśli dostrzeżecie niepokojące zjawiska, spróbujcie poszukać przyczyn.
3. Przeczytajcie poniższe propozycje statutowych zapisów, odnoszących się do obowiązków uczniów. Jeśli wśród zapisów znajdziecie interesujące rozwiązania, przedyskutujcie ich zasadność w odniesieniu do macierzystej szkoły/placówki.

PROPOZYCJE STATUTOWYCH ZAPISÓW

Uczeń ma obowiązek:

- 1) zdobywania wiedzy i przygotowywania się do zajęć edukacyjnych;
 - 2) systematycznego i aktywnego uczestniczenia w zajęciach edukacyjnych oraz właściwego zachowania w ich trakcie;
 - 3) przestrzegania zasad kultury osobistej i współzycia społecznego oraz właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz pozostałych uczniów;
 - 4) poszanowania praw, wolności i godności osobistej oraz poglądów i przekonań innych ludzi;
 - 5) niestosowania agresji fizycznej i słownej oraz żadnej formy przemocy wobec innych;
 - 6) przeciwstawiania się, w miarę swoich możliwości, przejawom agresji, wandalizmu i wulgarności;
 - 7) dbania o wspólne dobro, ład i porządek w szkole lub placówce;
 - 8) niepodejmowania działań zagrażających zdrowiu i życiu własnemu oraz innych osób;
 - 9) niesienia, w miarę swoich możliwości, pomocy potrzebującym;
 - 10) przestrzegania statutu szkoły lub placówki;
 - 11) troski o dobre imię Ojczyzny, dbania o dobre imię i tradycje szkoły lub placówki.
4. Opracujcie i zapiszcie na plakacie spostrzeżenia i **rzeczowe wnioski** z Waszej pracy – zaprezentujcie je na forum.

ZAŁĄCZNIK 11

ZASADY KORZYSTANIA Z TELEFONÓW KOMÓRKOWYCH I INNYCH URZĄDZEŃ ELEKTRONICZNYCH NA TERENIE SZKOŁY

Nowela prawa oświatowego wprowadziła konieczność zmian w szkolnym statucie, dotyczących m.in. określenia obowiązków ucznia, w tym warunków korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły.

Zadanie dla grupy: przeanalizujcie zapisy w Statucie Waszej szkoły, dotyczące tego aspektu.

1. Spróbujcie przedyskutować niektóre problemy z tym związane, np.:
 - Czy korzystanie z telefonów komórkowych przez uczniów w szkole zaburza proces dydaktyczny? Czy- mówiąc potocznie – „komórki” są problemem w Waszej szkole?
 - Czy konsultowaliście z rodzicami uczniów zapisane w statucie zasady korzystania z telefonów komórkowych przez ich dzieci? Jakie jest ich stanowisko w tej sprawie?
 - Czy zasadny i zgodny z prawem jest całkowity zakaz przynoszenia i używania w szkole przez uczniów telefonów komórkowych?
 - Jakie zasady korzystania z telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły obowiązują nauczycieli i innych pracowników? Jeśli takich zasad nie ustalono – zastanówcie się nad zasadnością ich wprowadzenia.
 - *Podczas zajęć edukacyjnych obowiązuje całkowity zakaz używania telefonów komórkowych – uczniowie powinni wyłączyć i schować aparaty. Co sądzicie o zasadności takiego zapisu w statucie?*
2. Przeanalizujcie przykładowe zapisy w statucie. Zastanówcie się, czy odnieśliście się do podobnych spraw w statucie Waszej szkoły? Jeśli nie, jakie przesłanki o tym zdecydowały? Czy dostrzegacie takie punkty, które chcielibyście zapisać w swoim statucie – dlaczego?

PRZYKŁADOWE ZAPISY W STATUCIE

- Posiadanie i korzystanie na terenie szkoły z telefonu komórkowego przez niepełnoletniego ucznia jest możliwe w przypadku pisemnej zgody rodzica/prawnego opiekuna.
 - Na przerwach, przed zajęciami oraz w czasie po zajęciach telefon może być używany przez uczniów wyłącznie w trybie „milczy”.
 - Na nagrywanie dźwięku i obrazu za pomocą telefonu komórkowego i innych urządzeń elektronicznych uczeń musi mieć zgodę osoby nagrywanej lub fotografowanej.
 - W przypadku zaginięcia telefonu lub innego urządzenia elektronicznego na terenie szkoły należy ten fakt niezwłocznie zgłosić dyrektorowi szkoły, nauczycielowi lub innemu pracownikowi szkoły.
 - W przypadku naruszenia przez ucznia zasad używania telefonów komórkowych i innych urządzeń elektronicznych na terenie szkoły, sprzęt zostaje zatrzymany w depozycie. Telefon komórkowy lub inne urządzenie elektroniczne mogą być odebrane przez rodzica lub prawnego opiekuna ucznia.
3. Opracujcie i zapiszcie na plakacie spostrzeżenia i **rzeczowe wnioski** z Waszej pracy – zaprezentujcie je na forum.

ZAŁĄCZNIK 12**ZASADY USPRAWIEDLIWIANIA NIEOBECNOŚCI NA ZAJĘCIACH EDUKACYJNYCH**

Nowela prawa oświatowego wprowadziła konieczność zmian w szkolnym statucie, dotyczących m.in. określenia obowiązków ucznia, w tym usprawiedliwiania, w określonym terminie i formie, nieobecności na zajęciach edukacyjnych,

Zadanie dla grupy: przeanalizujcie zapisy w Statucie Waszej szkoły, dotyczące tego aspektu.

1. Spróbujcie przedyskutować niektóre problemy z tym związane, np.:
 - Czy określiliście, w jakim terminie uczeń/jego rodzice przedkładają usprawiedliwienie nieobecności?
 - Komu je przedkłada(ją)?
 - W przypadku ucznia niepełnoletniego – w jakiej formie rodzice powinni przedłożyć usprawiedliwienie (np. – wzorując się na kpa – pisemnego oświadczenia o przyczynach nieobecności dziecka na zajęciach szkolnych).
 - Czy zaświadczenie lekarskie jest uznawane za wystarczający dokument usprawiedliwiający nieobecność ucznia, czy wymaga się w tym przypadku także pisemnego oświadczenia rodziców ucznia niepełnoletniego lub oświadczenia pełnoletniego ucznia?
 - Czy – w przypadku ucznia pełnoletniego – wymagane jest podpisane przez niego własnoręcznie oświadczenie o przyczynach nieobecności?
 - Czy określono, w jakim terminie powinien je przedłożyć?
 - Czy określono, komu je przedkłada?
 - Czy określono osoby/gremia podejmujące – na podstawie złożonego przez ucznia oświadczenia - decyzję o usprawiedliwianiu nieobecności?
 - Czy określono osobę/gremium, do której uczeń pełnoletni może się odwołać w przypadku nieusprawiedliwieni jego nieobecności w szkole?
 - itp.
 - Czy uczniów i ich rodziców zapoznano z obowiązującymi w tym względzie zasadami? Jak to uczyniono? Czy przywołano odpowiednie przepisy kodeksu postępowania administracyjnego jako podstawę procedury zastosowanej w szkole?
2. Zapoznajcie się z zamieszczoną poniżej odpowiedzią sekretarza stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej na interpelację w sprawie usprawiedliwiania nieobecności w szkole osób pełnoletnich (<http://ks.sejm.gov.pl:8009/iz5/i-odp/i8571-o1.htm>):

Odpowiedź sekretarza stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej na interpelację nr 8571 w sprawie usprawiedliwiania nieobecności w szkole osób pełnoletnich

Szanowny Panie Marszałku! Odpowiadając na interpelację Pani Posel Iwony Arent (SPS-023-8571/07) w sprawie usprawiedliwiania nieobecności w szkole przez uczniów pełnoletnich, przedkładam następujące wyjaśnienie:

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) nie zawiera przepisów szczegółowo regulujących zasady usprawiedliwiania nieobecności uczniów w szkole. Ten zakres spraw powinien być uregulowany w statucie szkoły, który zgodnie z art. 60 ust. 1 pkt 7 ustawy o systemie oświaty powinien określać m.in. prawa i obowiązki uczniów.

Pojęcie obowiązków uczniów obejmuje swym zakresem przestrzeganie przez nich dyscypliny w szkole, w tym bieżące uczęszczanie na zajęcia szkolne. Oczywiście jest, że występują sytuacje, kiedy z przyczyn obiektywnych uczeń nie może uczestniczyć w zajęciach szkolnych. Stąd też statut szkoły powinien określać przypadki, w jakich nauczyciel uznaje nieobecność ucznia na zajęciach szkolnych za usprawiedliwioną.

Najczęstszym powodem nieobecności, który nie może być kwestionowany przez nauczyciela, jest choroba ucznia potwierdzona zaświadczeniem lekarskim. W przypadku nieobecności ucznia na zajęciach szkolnych z innych przyczyn statut szkoły powinien dopuszczać, jako usprawiedliwienie nieobecności ucznia w szkole, oświadczenie rodziców (prawnych opiekunów) o przyczynach nieobecności ucznia w szkole, a w przypadku uczniów pełnoletnich także oświadczenie samego ucznia.

Należy wyraźnie podkreślić, że oświadczenia rodziców (prawnych opiekunów) albo pełnoletniego ucznia, które w przeciwieństwie do zaświadczenia lekarskiego nie są dokumentem urzędowym, podlegają ocenie nauczyciela. Nie każdy z podawanych w oświadczeniach powodów obiektywnie usprawiedliwia nieobecność w szkole. Zasady usprawiedliwiania nieobecności ucznia na zajęciach szkolnych nie są tylko kwestią organizacyjną i porządkową. Stanowią element procesu wychowawczego realizowanego przez szkołę względem wszystkich uczniów, także pełnoletnich. Wychowanie w szkole obejmuje również wdrożenie ucznia do sumiennego wywiązywania się z obowiązków, eliminowanie przypadków uchylania się ucznia od ich wykonywania z błahych powodów, odpowiedzialność za składane oświadczenia.

Odpowiadając na szczegółowe pytania zawarte w treści interpelacji, uprzejmie przedstawiam, co następuje:

Jak wspomniano powyżej, uczeń pełnoletni może złożyć oświadczenie o przyczynach nieobecności na zajęciach szkolnych. Oświadczenie ucznia podlega ocenie nauczyciela co do okoliczności podanych jako powód nieobecności w szkole. Oceny takiej nauczyciel dokonuje zgodnie ze statutem szkoły, w oparciu o doświadczenie zawodowe i życiowe oraz znajomość sytuacji ucznia.

Wszelkie działania edukacyjne i wychowawcze mają swoje odzwierciedlenie w statutach szkół. Precyzyjne zapisy prawa wewnątrzszkolnego powinny przewidzieć wszystkie sytuacje występujące w danym typie szkoły, a ujęcie ich w formie norm zaakceptowanych przez organy szkoły daje przekonanie, iż są obowiązujące dla wszystkich zainteresowanych, także uczniów pełnoletnich. Nie są oni objęci innymi uregulowaniami niż pozostali uczniowie danego typu szkoły.

W Ministerstwie Edukacji Narodowej nie trwają prace legislacyjne związane ze zmianą sposobu usprawiedliwiania nieobecności uczniów pełnoletnich na zajęciach szkolnych. Wydaje się, że obecne regulacje prawne dają możliwość precyzyjnego określenia zasad funkcjonowania uczniów pełnoletnich w szkołach dla młodzieży, możliwych do zaakceptowania zarówno przez uczniów, jak przez rodziców i nauczycieli.

*Z poważaniem
Sekretarz stanu
Sławomir Kłosowski
Warszawa, dnia 29 czerwca 2007 r.*

W dyskusji nad szkolnym statutem odnieście się także do cytowanej odpowiedzi na interpelację.

3. Opracujcie i zapiszcie na plakacie spostrzeżenia i **rzeczowe wnioski** z Waszej pracy – zaprezentujecie je na forum.

ZAŁĄCZNIK 13

WARUNKI POBYTU W SZKOLE ZAPEWNIAJĄCE UCZNIOM BEZPIECZEŃSTWO

Nowela prawa oświatowego wprowadziła konieczność zmian w szkolnym statucie, dotyczących m.in. określenia warunków pobytu w szkole zapewniających uczniom bezpieczeństwo, zakresu zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym:

- **zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa dzieciom** w czasie zajęć organizowanych przez szkołę/placówkę,
- zadań nauczycieli oraz innych pracowników, w tym **zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa dzieciom** w czasie zajęć organizowanych przez szkołę/placówkę, szkołę/placówkę,
- **obowiązków ucznia**, z uwzględnieniem obowiązków **w zakresie udziału w zajęciach edukacyjnych, przygotowywania się do nich oraz właściwego zachowania w ich trakcie**,
- **obowiązków ucznia**, z uwzględnieniem obowiązków w zakresie **właściwego zachowania wobec nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz pozostałych uczniów**.

Zadanie dla grupy: przeanalizujcie zapisy w Statucie Waszej szkoły, dotyczące tego aspektu.

1. Spróbujcie przedyskutować niektóre problemy z tym związane, np.:
 - Czy zapisano obowiązek reagowania nauczycieli i innych pracowników szkoły na dostrzeżone sytuacje stanowiące zagrożenie bezpieczeństwa uczniów?
 - Czy zapisano obowiązki nauczycieli i innych pracowników w sytuacji dostrzeżenia pobytu na terenie szkoły/placówki osób postronnych?
 - Czy zapisano zakres odpowiedzialności rodzice/nauczyciel w przypadku wychowanków przedszkola i uczniów młodszych klas szkoły podstawowej, którzy są przyprawdzani do szkoły przez rodziców/opiekunów? (np. w jaki sposób rodzic/opiekun „przekazuje” dziecko pod opiekę nauczyciela, wychowawcy świetlicy itp.)
 - Czy w statucie zwrócono uwagę na wszelkie przejawy agresji i przemocy, nie ograniczając się tylko do agresji i przemocy fizycznej?
 - Czy statut odsyła do regulaminów, instrukcji, procedur, innych dokumentów, zawierających – odpowiednio- uszczegółowienie ogólnych stwierdzeń statutowych?
2. Opracujcie i zapiszcie na plakacie spostrzeżenia i **rzeczowe wnioski** z Waszej pracy – zaprezentujecie je na forum.